Ч. 39. Краків, 17. травня 1940. Рік I.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse:
„Krakauer Nachrichten"
KRAKAU
Orzeszkowagasse 7. II.

20 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
четвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.

ТЕЛЕФОНИ:
Редакції 104-81
Адміністрації 230-39
Дирекції 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

КАПІТУЛЯЦІЯ ГОЛЯНДІЇ

= Берлін, 14. 5. Начальна команда німецької армії повідомляє: ПІД МОГУТНІМ ВРАЖІННЯМ АТАК НІМЕЦЬКИХ ЛІТАКІВ І ПІД ЗАГРОЗОЮ АТАКИ ПОВЗІВ МІСТО РОТЕРДАМ СКАПІТУЛЮВАЛО І В ТОЙ СПОСІБ ВИРЯТУВАЛОСЯ ВІД ЗНИЩЕННЯ. ПІСЛЯ КАПІТУЛЯЦІЇ РОТЕРДАМУ І З ОГЛЯДУ НА ЗАГРОЖЕННЯ ГОЛЯНДСЬКОЇ СТОЛИЦІ НАЧАЛЬНИЙ КОМАНДАНТ ГОЛЯНДСЬКОЇ АРМІЇ ПРИПИНИВ БЕЗВИГЛЯДНИЙ ОПІР І ВИДАВ СВОЇМ ЧАСТИНАМ НАКАЗ ПЕРЕРВАТИ БОЇ. В ЗЕЛЯНДІЇ БОЇ ТРИВАЮТЬ ДАЛЬШЕ.

*

В такий спосіб голяндська держава в 5-тому дні спровокованої проти Німеччини війни мусіла скапітулювати. Провінція Зеляндія обіймає довколишні острови, над якими голяндський начальний командант не має більше права наказувати. Її заняття німецькими частинами є питанням найближчих днів. Цей великий успіх осягнула німецька армія в тісній співпраці з летунством. Цей успіх є мілітарним чином велитенського значення в історії воєн.

У північній Бельгії німецькі панцирні кольони повзи й панцирні авта осягнули в погоні за втікаючим ворогом Ліні, славне з історичного бою 1815 р. НІМЕЦЬКІ ЧАСТИНИ ПІСЛЯ ДУЖЕ ВИТРИВАЛИХ МАРШІВ ЧЕРЕЗ ПОЛУДНЕВУ БЕЛЬГІЮ ДІЙШЛИ ДО МАС У ДІНАН, ДО ЖІВЕ І СЕДАНУ НА ФРАНЦУСЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ.

Німецьке летунство атакувало на голяндському побережжю ворожі воєнні і транспортові кораблі. ЛІТАКИ ЗАТОПИЛИ БОМБАМИ ДВА КРУЖЛЯКИ, ОДИН ВАЖКО УШКОДИЛИ ТА ВИКЛИКАЛИ НА НЬОМУ ПОЖЕЖУ. КРІМ ЦЬОГО БОМБИ ЗАТОПИЛИ ОДИН КОНТРТОРПЕДОВЕЦЬ І ПОЦІЛИЛИ ОДИН ТРАНСПОРТОВИЙ КОРАБЕЛЬ 25.000 ТОН МІСТОТИ. ЦЕЙ КОРАБЕЛЬ ГОРИТЬ УВЕСЬ ЧАС. ВКІНЦІ БОМБИ УШКОДИЛИ ВАЖКО КОРАБЕЛЬ 8.000 МІСТОТИ.

НА ПІВНІЧ ВІД НАМЮР ДІЙШЛО ВПЕРШЕ В ЦІЙ ВІЙНІ ДО ВЕЛИКОГО БОЮ МІЖ ПАНЦИРНИМИ ЧАСТИНАМИ. ВОРОГ ВИСЛАВ ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ПОВЗІВ ЕСКАДРУ ФРАНЦУСЬКИХ ПОВЗІВ, ЩОБ ПЕРЕШКОДИТИ ДАЛЬШОМУ НАСТУПОВІ В НАПРЯМІ НА СТАНОВИЩА ДІЛЬ. В ТІСНІЙ СПІВПРАЦІ З ЛЕТУНСЬКИМИ ЕСКАДРАМИ НІМЕЦЬКІ ПОВЗИ ВВІЙШЛИ НЕГАЙНО В БІЙ. ФРАНЦУСЬКІ ПОВЗИ РОЗБИТО І ЗМУШЕНО ДО ВТЕЧІ. ПІДЧАС ВТЕЧІ НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ ПЕРЕСЛІДУВАЛИ ЇХ ДАЛІ. Побитий і перестрашений ворог відступає від цього часу в напрямі становищ Діль, під постійними переслідуваннями німецьких повзів.

Німецькі війська

перейшли французький кордон

= Кватира начального вожда, 14. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: В Голяндії вдалося поширити пролом на лінії Гребе на полудне від Амерсфорт і здобути простір у напрямі Утрехту. Дальші частини ввійшли з полудня в укріплену твердинями Голяндію, в якій німецькі частини, знищивши ворожі повзи біля Дортрехту, пробилися аж до Ротердаму. Дальше на полудні у Бреда німецькі частини наступають на устя ріки Шельди. Здобуто місцевість Розендаль.

В Бельгії німецькі війська перейшли вчора також канал Тюрну, на полудне від міста цієї самої назви й осягнули дальше на полудне місцевість Ґран-Жет. На північ від Намюр німецькі повзи наступають на укріплені позиції Діль за уступаючими повзами ворога, що їх опір зламано попередніми атаками з повітря і з землі. Місто Літтіх (бельгійська назва Ліеж — прим. Ред.) є в німецьких руках. В околиці на полудне від лінії Літтіх—Намюр німецькі частини мають вже за собою Ардени й осягнули чоловими колюмнами Мас між Намюр і Живе. Також у полудневій Бельгії рухи німецьких військ відбуваються пляново і швидко. Німецькі війська осягнули всюди аж до висоти Мезіє—Шарлевій французько - люксембурський і французько - бельгійський кордон та перейшли її в багатьох місцях. Під охороною безперервних атак німецьких військ, артилерії і летунства і під їх грізним діланням вдалося перейти ріку Мас на французькій території.

На полудні від Саарбрікену відзначився незвичайною відвагою підпоручник одного полку піхоти Отто Шульц. У продовженні вчорашніх атак в околицях Мерціґ і на полудне від Пірмазен на ворожі позиції німецькі частини забрали в полон багато англійців і французів.

Крім сильної підмоги наступаючій армії німецьке летунство атакувало різні ворожі летунські майдани. На летунському майдані в Гамштед знищено 26 літаків. Загальні втрати ворога з дня 13. травня сягають 150 літаків, з чого 47 зістрілили літаки, 37 протилетунська артилерія. 27 німецьких літаків не вернулося до своїх баз.

Німецькі війська відбили сьогодні брітійські, французькі і бельгійські частини біля Жет і переслідували їх у напрямі Діль біля Лювен і Вавр.

У вівторок згідно з дотеперішніми повідомленнями, німецькі мисливські літаки зістрілили в околицях Седану 70 ворожих літаків. Тому треба приняти, що ворожі втрати замітно збільшаться.

Гострий протест Японії

= Токіо, 15. 5. — Японська преса живо цікавиться щораз то більше напливом англійців до Голяндських Індій. Щоденник »Кокумін Шімбун« довідується з певних джерел, що англійці прибувають до Голяндських Індій з Сінґапуру і Ґонкону. Можна з певністю приняти, що між ними є багато військових старшин. Одночасно японський щоденник повідомляє, що зміцнено англійську летунську залогу в Сінґапур. Щоденник вважає всі ці англійські заходи підготовою до безпосередніх кроків у Голяндських Індіях.

Офіційно англійський уряд стоїть на іншому становищі. Британський посол Роберт Крейдж поінформував японського міністра закордонних справ Аріту, що Англія не має наміру вмішуватися в справи Голяндських Індій. На англійський погляд Голяндські Індії є під мілітарним оглядом достаточно вивінувані, щоби вдержати теперішній стан. Японський ґен. консуль в Батавії запротестував перед ґубернатором Голяндських Індій проти зростаючої там протияпонської пропаґанди. Протияпонський рух, загострений протияпонською політикою Англії, Злучених Держав і Франції, виступив з новою силою, маскуючися недалекою нібито загрозою японських акцій з огляду на положення в Европі. Японський консуль звернув ґубернаторові увагу, що події в Голяндських Індіях впливають на загальні настрої в Японії не говорячи вже про непевність між японцями в Голяндських Індіях. В різних містах Голяндських Індій відбуваються протияпонські демонстрації. Підчас одної демонстрації дітей перед японськими підприємствами вони кричали: »Геть з японцями!« Тому ґенеральний консуль зажадав від ґубернатора належної опіки.

Втеча голяндського уряду

= Копенгага, 15. 5. — Райтер повідомляє: Премієр міністрів і члени голяндського уряду приїхали вже у вівторок 14. травня ц. р. до Льондону. Підчас втечі, чи мабуть вже з Льондону оголосив голяндський уряд у радіо пламенну відозву в голяндській мові, взиваючи голяндських урядовців, щоб виконали свій обовязок і залишилися на своїх місцях.

Нові демонстрації в Римі

= Рим, 15. 5. — У вівторок 14. травня ц. р. передполуднем дійшло до нових протианглійських демонстрацій в Римі, що скінчилися зовсім спокійно. Вершком маніфестацій була велика демонстрація 5.000 студентів на венецькій площі, де дійшло до довгих, невмовкаючих ентузіястичних овацій на честь Дуче. Бурхливі вигуки справили вкінці, що Мусоліні показався розентузіязмованій юрбі молоді, яка повитала його новими окликами. Друга велика демонстрація населення відбулася в 11-ій год. Демонстранти несли труну обвинену англійським і французьким прапором та парасолю Чемберлена. Мусоліні привітав демонстрантів з бальконі палати.

Румунія та українці

СПРАВА МЕНШИН У ПАРЛЯМЕНТІ.

Чорні, зловіщі хмари, що звилися, а в останніх днях ще більше згущуються над Балканом — пливуть у бік Румунії.

Вже від перших днів теперішньої війни Румунія стала центром зацікавлення та дипльоматичної й усякої іншої акції західніх держав. Причини — відомі. Велитенські багатства румунської землі, необхідні для ведення модерної війни й досягнення перемоги. Далі Румунія має »плинне золото«, що зганяє сон з повік дипльоматів і стратегів західніх держав та штовхає їх на нові затії в цьому секторі европейського континенту, себто на долину. Вона ставить Румунію в центрі назріваючих подій.

Ось чому зацікавлення Румунією та всім довкруги неї змагається з кожним днем. Всім відома її міждержавна ситуація, взаємовідношення зі сусідами, такі проблеми, як Добруджа, Семигород, Басарабія, Буковина. Зокрема у звязку з недавньою промовою керманича закордонної політики її північного сусіда, дві останні проблеми набирають окремого характеру й окремого значіння. Тому то й нам, українцям, буде цікаво довідатися, як ставиться до української проблеми в Румунії її провідна верхівка загалом до проблеми т. зв. національних меншин.

На засіданні румунського парляменту, що відбулося 17. квітня ц. р. міністр для справ національних меншин проф. Сільвію Драгомір виступив з великим експозе про питання національних меншин у Румунії (всі підкреслення наші — прим. кореспондента).

„Конституція 1938 р. — говорив міністр — не змінила старих ґарантій волі меншин. Новості, що вона їх ввела, зводяться — з одного боку — до ідеї духового замирення, що в неї включалися й національні меншини, а з другого боку — до методи знайти безпосередній контакт для тісної співпраці між меншинами та владною нацією.

Так дійшло в травні 1938 р. до створення спеціяльного органу контакту — Ґенерального Комісаріяту для справ меншин, а в серпні 1938 р. до устійнення певного статуту, з певними засадами й практичними вказівками щодо способу вирішення цілої низки непорозумінь, що заіснували продвж останнього десятиріччя.

Для нас, панове посли, як уже й стверджувано з цієї трибуни, справа меншин — це виключно наша внутрішня справа. Ні географічне розселення, ні незначна кількість цих меншин, ні історичний процес вявлення румунського народу на території теперішньої Румунії, не дає нікому права ставити цю проблему на міжнароднє тло. (Довші оплески). Тож, виходячи з цього валоження, румунський уряд хотів остаточно устійнити, згідно з вказівками нової конституції, положення національних меншин у Румунії".

Зясувавши згодом те, що в останньому часі зроблено для німецької та мадярської меншин, міністр торкнувся й української проблеми:

„Забезпечивши українцям нормальні умовини вільного життя, таксамо, як це ми зробили для всіх меншин у країні, ми гадаємо, що виконання спільно устійненої програми широкої співпраці є обовязком провідників, що їх має українська меншина".

На закінчення міністр сказав ось що: „Таким чином ми зреалізували в самій повній формі забезпечення прав національних меншин, згідно з ідеєю, що була базою системи, практикованої Лігою Націй. Цим ми доказали нашу повну відданість шляхотним концепціям тих, що зрозуміли й розуміють, що квітуча й мирна Европа не може існувати без пошанування права усіх націй — великих і малих — на вільне й незалежне життя в рямках їхніх національних держав." (Оплески).

„Льояльна політика Румунії у відношенні до всіх її громадян, є доказом життєздатности й певности, що з нею румунська нація дивиться у майбутнє, посідаючи на віки нашу національну територію й будучи готовою захищати її будь-коли й проти будького." (Оплески).

В дискусії, що розвинулася згодом у звязку з експозе міністра Сільвію Драгоміра, проф. І. Петровіч сказав між іншими:

„Я зустрів з вдоволенням факт однаково доброзичливого трактування урядом усіх меншин — великих і малих.

Я особливо був радий. Бо в моменті, коли Румунія має інтерес твердити на міжнародній арені, що право та життя народів не формується їхньою більшою або меншою численністю та, що й малі народи мають однакове право на життя, було — коли хочете — справою послідовности, щоби внутрі нашої власної господарки не робилося різниці між меншинами більш численними й менш численними. (Оплески)

Ця політика розуміння й толерування вимагає, щоби й наші меншини також не жили анахронічними думками, а льояльно інкадрувалися в склад румунської держави."

Предсідник парляменту, королівський радник Ол. Вайда-Воевод, закриваючи парлямент на Великодні ферії, сказав:

„Сувора невтральність, романізм. перш за все і братерство між румунським народом і меншинами. Коли-бже виявилося з того або іншого боку почування нетакту й нерозуміння, то ми докажемо, що ми є толерантна нація й можемо й над цим перейти до денного порядку. Раніше чи пізніше прийде й до них здорова думка, бо небезпека й спільний інтерес примусять їх бути в братній співпраці й гармонії з нами."

Стільки — в цьому переломовому моменті — про національні меншини загалом, а про українську проблему зокрема, в румунському парляменті.

П. Садовський.

Рухи англійських військ в Єгипті

= Анкара, 15. 5. — Одночасно з очищуванням пустині, що сусідує з італійською Лібією від египетського населення надходять в протилежньому напрямі великі транспорти англійського війська на захід. Виїзд італійців з Єгипту триває дальше. З Байруту (порт у французькій Сирії) повідомляють, що останніми днями привезли великі маси военного матеріялу включно з важкими льокомотивами для армії, що стоїть готова під командою ґен. Вейґана.

—o—

Ірляндія підкреслює свою невтральність

= Дублін, 15. 5. — Ірляндський уряд заперечив правдивість вісток, що їх подав льондонський щоденник »Дейлі Мірор«, немов би Англія винаняла на час тривання війни ірляндські порти в західній Ірляндії для британських военних кораблів. Заперечення вказує, що Ірляндія хоче видержати при політиці невтральности і робить все, що могло б піддати в сумнів цю її політику. Часопис »Дейлі Мірор« заборонено поширювати в Ірляндії.

—o—

Французько-голяндські військові словники

= Берлін, 15. 5. — Багатьом французьким полоненим відобрано французько-голяндські военні словники. Словники були видані щойно 1940 р. Разом зі знайденими недавно в штабі одної голяндської армії мапами Німеччини з зазначенням важних промислових обектів Рурщини — ці словники це один з дальших доказів, що французи вже від довшого часу приготовляли через Бельгію і Голяндію напад на німецьку територію.

—o—

Зістрілено понад 50 ворожих літаків

= Берлін, 14. 5. — Німецькі літаки зістрілили протягом вчорашнього передполудня понад 50 ворожих літаків, з того 10 літаків типу »Спітфайр« коло Дотрехт і 26 »Спітфайр« коло Влісінґен.

—o—

Праця в селі Красній

Красна, коросняського повіту, славна з польських часів історією »Народнього Дому«. Цю будівлю зі салею на 500 осіб хотіли поляки загорнути для себе. Після війни почалося в Красній нове життя. »Народний Дім« повернено українцям, і починається там поважна суспільна праця.

Повну свободу розвитку одержали українці у Красній та сусідніх селах по усуненні зі станиці у Ванівці польської поліції,, що забувала не лиш про свої обовязки, але й те, що вона під німецькою владою. Тепер у Ванівці поліціянти — українці.

По дитячому Шевченківському концерті зорґанізовано в Красній, 7. квітня ц. р. у невикінченій ще великій театральній салі великий концерт у честь поета. Точки програми виконано при малих декораційних засобах майже виключно силами місцевих, зокрема молоді. У програму увійшли: реферат, декламації, хорові точки та інсценізація »Тополя«.

По вступному слові та »Заповіті«, відспіваному місцевим дуже добрим хором, який ще за польських часів ґирізнювався у цілій окрузі, виголосив гарну промову про Кобзаря місцевий господар Іван Пудик. Слідувало відспівання хором пісень: »Садок вишневий«, »Учітеся«, »Стоїть явір...« зі сольом Ярослави Лесняк, »Ой у лузі...« та »Дзвони«, де вирізнився тенор Василь Ценко. Деклямували: Маруся Русенко — »Три шляхи«, Маруся Ценко — »Хустину« та могутне »До Основяненка« — Василь Спорняк. Велике вражіння зробила на присутніх інсценізація Шевченкової »Тополі«, де головну ролю виконала гарно Лідія Лесняк. Переведення інсценізації було вможливлене електр. інсталяцією, виконаною місцевими силами. Саля була прибрана зеленню та національними барвами. На свято прибула українська інтеліґенція з Коросна і Дуклі та вчительство з Ванівки й Чорнорік. Деякі гості, які не могли прибути, склали щедрі жертви на читальню. Між іншим склав д-р Воробель із Ясениці 15 зол. і віддав читальні 15 книжок. Цей останній дарунок спеціяльно цінний, бо кількасот-томову бібліотеку читальні забрала минулого року поліція.

Погляньмо тепер на дальшу працю в читальні. Дня 29. квітня ц. р. переведено з нагоди свята українського моря ґутірку про морські справи. Читальняна саля була заповнена членами.

Театральний ґурток підготовляє тимчасом виставу кількох комедій.

Дня 30. квітня ц. р. засновано у Красній при місцевій читальні відділ Виховання Молоді, де будуть гуртуватися молодші члени товариства, які стануть пробоевим елементом села. Праця у Відділі починається успішно. Щораз ширшае, зростае в силу український рух у цьому селі на українському острові в коліні Вислока. Треба ж побажати усім національним робітникам села та його околиці дальшої успішної праці.

—o—

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Спроби порозуміння та їх невдача

12)

Права передруку й перекладу застережені.

20 літ перманентно істнував у Польщі стан напруження між польською владою і польським народом, як експонентами держави, та *всіми* непольськими народами, як колективами з власними ідеалами. Однак було б історично невірно, коли б хто твердив, що за той час не було спроб винайти площину, на якій польський державний інтерес та окремі аспірації поодиноких непольських народів у Польщі могли б знайти такий modus vivendi, щоб енергія державно-адміністраційного апарату та розвоевий гін непольських народів були звернені виключно на конструктивні цілі, які взаємно собі не шкодили б. Залишаємо на боці питання, чи це взагалі можливе і чи розвязка такої проблеми не є квадратурою кола. У тому, 1) *чи* можна і 2) *як* треба і можна погодити інтереси держави з інтересами національних меншин — лежить саме суть меншинової проблеми. Нема сумніву, що це надзвичайно трудна і складна проблема, нема теж сумніву, що трудність розвязки цієї проблеми є мабуть таки найбільшою трудністю і небезпекою кожної різнонаціональної держави. Але державні діячі і політики є саме на те, щоб розвязували проблеми, без огляду на те, чи вони легкі чи трудні. Нема теж іншого критерія перевірити і ствердити, чи держава виказала здібність істнувати у бажаних нею границях, як лише те, чи вона *зуміла* розвязати ті складні проблеми, що їх розвязати повинна була, чи *не зуміла*. Без ніякої злоби, відмежовуючись від будь-якого чуттевого чинника, стверджуємо історичний факт, що *польська держава і польський нарід, як носій ідеї польської державности, не зуміли за 20 літ так розвязати меншинової проблеми, щоб енергія всієї держави та енергія її національних меншин не були безупинно заняті взаємною боротьбою*, при чому — при величезних втратах, що їх кожна з тих сторін наносила другій, подекуди безумовно та боротьба звертались і на шкоду воюючої сторони. У підході до меншинової проблеми, себто до проблеми можливостей якогось порозуміння між державою і недержавною нацією, свідомою своїх цілей, рішає індивідуальний світогляд людини. Але недискусійною є політична правда, що кожна *держава*, при кожному устрою та без огляду на світогляд своїх керманичів, *мусить* так наладнати внутрішню національну політику, щоб бодай площина *неминучого* тертя була як-найменша, себто, щоб з одного боку експанзія державної нації, з другого боку природні самостійницькі тенденції кожної території альної меншини виявлялись у формах, які не були б для держави, як суцільної організації, безпосередньо загрозливі. Недискусійною є теж друга політична правда, а саме, що кожний політичний задум мусить бути так поставлений, щоб він мав бодай *вигляди* успіху. Засадничою хибою *всіх* спроб порозуміння, що їх робила польська влада з меншинами, було те, що *в ніодному випадку польській стороні не залежало на суті справи, себто на справжньому замиренні на національному відтинку, тільки на витворенні враження, що є замирення, щоб те враження використати для іших цілей внутрішньої чи закордонної політики*. Тому кожноразова спроба порозуміння з тою чи іншою меншиною була для польського уряду лише *конюнктурним тактичним ходом*. І та внутрішня нещирість у підході до справи порозуміння з меншинами так яскраво кидалася в очі, між словами і ділами польської державної верхівки була завжди така яскрава суперечність, що ніодна меншина не могла вірити у щирість кожної чергової спроби; навпаки, меншини мусіли бути згори насторожені, підозріваючи за кожною такою спробою скриту *іншу* ціль. Той чинник взаємного недовіря згори перекреслював можливости успіху кожної спроби порозуміння. І знову треба ствердити факт, що коли непольські народи у Польщі, не вважаючи на свою внутрішньо-політичну диференціяцію, давали докази, що можна вірити їхнім легальним представникам, які переговорювали з польськими чинниками про якесь наладнання взаємин, то ті польські чинники таких доказів не давали. Легальна українська чи німецька преса змінювала в таких випадках свій тон супроти поляків, українські чи німецькі парляментарні представники складали відповідні заяви, явно і славно формували свої вимоги та виступали з конкретними концепціями замирення. Що більше: навіть ті групи зпоміж непольських народів у Польщі, які стояли на засадничо-негативному становищі супроти спроб замирення та вважали, що треба вести безупинну революційну боротьбу за своє визволення, навіть ті групи — бувало — часово припинювали свою *протидержавну* акцію та приймали вичікуючу позицію, чи може справді рідний нарід не дістане бодай частинних і бодай на деякий час якихось поважних пільг! Ясна річ, що з кожною черговою невдачею спроб порозуміння мусіли головно в низових масах та серед молоді зискувати на авторитеті і впливах ті, які твердили, що порозуміння з польським партнером неможливе!

Вже підчас воєнних операцій на терені Львова, зараз у листопаді 1918 року, кожне перемиря, пропоноване тоді польською стороною, та кожноразові тодішні переговори про ліквідацію конфлікту були використовувані польською стороною для скріплювання своєї військової сили: вона мала на увазі не мир, лише війну. Після переїзду уряду ЗУНР на еміґрацію, перша спроба порозуміння вийшла з ініціятиви польської у 1921 році. Тоді з доручення польського міністерства закордонних справ Скірмунта, радник МСЗ граф Лось звернувся до одного високого українського духовника (нині вже покійного), щоб той уможливив йому переговори з українськими офіціяльними колами. Український духовник, не висловлюючи власного погляду, передав тодішньому урядові ЗУНР у Відні польські пропозиції, які звучали: зректися процесу з Польщею на міжнародньому ґрунті та беззастережно признати польську державність, після чого польський уряд переговорюватиме про автономію для Галичини. Польський уряд ставив справу так, що вона згори була засуджена на невдачу: вимога капітуляції вносила момент упокорення і приниження, а брак якихнебудь ґарантій, що голословно обіцянка автономії буде дотримана, не дозволяв цієї пропозиції трактувати поважно. Жертвою своєї довірливости впав рік пізніше український діяч Холмщини пок. посол Антін Васильчук: тодішній премієр ґен. Сікорський зробив йому низку конкретних обіцянок, на підставі яких перша українська парляментарна репрезентація, що вийшла з виборів 1922 року (бльок національних меншин з листою ч. 16 здобув тоді 100% мандатів на Волині!), голосувала за державним бюджетом, а її перший промовець признав факт польської державности, висунувши лише помірковані автономічні вимоги. Ґен. Сікорський не дотримав ніодної обіцянки, даної А. Васильчукові, лише використав згадані факти для своєї закорд. політ.-акції в справі затвердження східніх границь; це стало причиною не тільки кінця політичної карієри того українського діяча, але подекуди й приспішило його передчасну смерть. Українці зі Східньо Галичини, які у своїй боротьбі на міжнародній арені спіралися на 91 статті сен-жерменського договору (про передачу суверенних прав на країв кол. Австрії державам антанти) збойкотували вибори з 1922 року, як безправні. У виборах взяла участь лише ґрупа т. зв. „хліборобів", яку польська адміністрація купила за своєкорисні корости та якій допомогла дістати 5 посольських мандатів. Вірнопідданча заява провідника тієї ґрупи, о. Ількова, була широко поляками розреклямована та використана у закордонно-політичній акції. А проте навіть о. Ільків швидко так зневірився до польського уряду і був такий огірчений на польську політику, що просив президію опозиційного Українського Клюбу приняти його в свої члени.

Як першу спробу навязати примирні польсько-українські звязки після травневого перевороту, треба вважати акцію д-ра Володимира Бачинського у 1927 р. Деякі польські кола використали неприхильне становище д-ра Вол. Бачинського до проводу заснованого у 1925 року УНДО та його політичної тактики і спонукали його навязати безпосередні звязки з варшавськими чинниками. Д-р Володимир Бачинський виїхав до Варшави, склав меморіял міністерству внутрішніх справ та старався за авдієнцію у марш. Пілсудського. Хоча його акція носила виразні познаки поведінки нервово заломаної людини, проте польські чинники кілька тижнів тримали його у Варшаві різними обіцянками. Д-р Вол. Бачинський скінчив траґічно та відзискавши в години своєї траґічної смерти свідомість своїх діл, гірко жалувався на безпосередніх спричинників своєї траґедії.

Нема ніякого сумніву, що невдача спроби порозуміння з рр. 1930/31 була теж причиною внутрішньої траґедії, що її переживав голова „Просвіти", пос. Михайло Галущинський, та подекуди причиною його передчасної смерти. Ця спроба почалася поправді з інтервенційних заходів підчас масових репресій, арештувань і побоїв з літа-осени 1930 року, відомих під назвою „пацифікації", яка тоді голосним відгомоном відбилася в усьому культурному світі. Первісні інтервенційні заходи не мали ніякого успіху. Митрополита Шептицького, який особисто поїхав до Варшави, приняли дуже нечемно, до Пілсудського взагалі не допустили, і замість використати знаменну нагоду для навязання розмов про якесь ширше порозуміння, замість скористати з найвищого авторитету, яким в українському народі користувався митрополит, у Варшаві митрополита лише образили і він вернувся з нічим. Зате після виборів, які відбувались в умовинах „пацифікації", коли всетаки українці, не вважаючи на шалені репресії, здобули 20 мандатів до сойму і 4 до сенату, голова ББ полк. Славек запевнив М. Галущинського, що опинився був у проводі УНДО (М. Галущинський був віцемаршалом сенату у попередній каденції та одним із нечисленних діячів, що залишилися були на волі, бо підчас „пацифікації" арештували 30 колишніх українських парляментаристів), що він буде підтримувати ідею порозуміння у дусі *зміни національної політики супроти українців*, та просив М. Галущинського приняти на себе посередництво на українському терені. Однак ставши у грудні 1930 року премієром, Славек поставив за передумову переговорів — взяти назад всі українські жалоби з приводу „пацифікації" з Ліґи Націй, зректися пропаганди на міжнародньому терені та окремою прилюдною заявою льояльности беззастережно признати польську державність, — після чого щойно почались би переговори! Єдина розмова, яка відбулася між польськими й українськими чинниками у лютому 1931 року була — очевидно — безуспішна, бо українці ба-

Холмський церковний зїзд

та його постанови

V*)

Розвал б. Польщі й устійнення кордону між областями німецьких і совітських інтересів спричинив далекі зміни і на церковному відтинку Автокефальної Православної Церкви б. Польщі. Зокрема величезна більшість вірних тієї Церкви опинилася на землях зайнятих Совітами. І так відпала ціла Волинь, з цілою волинською епархією, повіти Любомль і Ковель, що їх на короткий час перед розвалом Польщі прилучено до варшавської епархії. До Совітської Білоруси відайшли в цілості епархії поліська і ґродненська, майже ціла виленська без Вильна з округою, що тепер при Литві; врешті повіти Берестя і Кобрин, що від початку 1939 р. ввійшли у склад варшавської епархії одночасно з волинськими повітами Любомль і Ковель та з почаївською архимандрією з манастирем в Почаїві, завідуваним безпосередньо варшавським митрополитом зі значними доходами, що йшли виключно на його удержання. Та частина території Автокефальної Православної Церкви колишньої Польщі, що є сьогодні під Совітами, опинилася відразу в такому правному і фактичному положенні, як уся Православна Церква в СССР і взагалі тамошні віроісповідні організації.

Не стало польської влади і в Генерал-Ґубернаторстві де надбужанську частину замешкують православні українці. На ці саме землі йшов безоглядний польський наступ вже від перших хвилин польського панування зі зовсім явною метою повного їх винищення. Одинокою обороною остала тут тільки Православна Церква, яку рішено знищити, а ще перед її остаточною загладою спольщити, спершу єрархічну верхівку — що у значній мірі вже і зроблено, — опісля і низи. Про подрібні заходи польських урядових кол у цьому напрямку згадано в попередніх статтях.

Православні українці Холмщини і Підляшша відітхнули щойно тоді, коли ці землі прийшли під німецьку владу. Зокрема військова влада поставилася прихильно до національних побажань українців. На жаль місцеві люди не використали незвичайно пригожого моменту, і не ревіндикували відразу загарбаних безправно церков. Де такі люди на місцях були, що не оглядалися »на задні колеса«, там військова влада приймала до відома відібрання колишніх церков і цього не змінила вже опісля і цивільна німецька влада. Правда, таку відрухову ревіндикацію спиняло й те, що наші місцеві люди не знали німецької мови і не могли порозумітися з німецьким військом як слід.

Правильна відбудова церковного життя вимагала суцільного пляну і чинника чи установи, що цей плян виконавби. Чужонаціональна, а то й просто ворожа православна верхівка, що залишилася у Варшаві, такої бажаної нам відбудови не могла очевидно перевести. Тут і вийшла потреба скликати ширшу нараду для обговорення й вирішення найбільше пекучих церковних справ. Використано до цього т. зв. Народній Зїзд Холмщини і Підляшша, що його скликано до Холму на неділю 5. листопада 1939 р.

Програма нарад Холмського Зїзду була дуже сороката і невідповідний добір референтів та референтів. Був намічений і реферат про церковну справу. Його знято з нарад — сам зїзд тревав урешті дуже коротко — і передано церковно-релігійній комісії якою переважно зовсім молоді учасники зїзду не цікавилися. Ця комісія зібралася після зїзду того самого дня — себто 5. листопада 1939 р. — в 4. год. попол. На нараду запрошено додатково ще кількох людей між іншим і мене. Це був і перший церковний зїзд, від якого датується правильна праця над відбудовою церковної ділянки на Холмщині і Підляшшу, що мала стати одною з дуже важних частин українського національного життя, що тепер відроджується.

На порядок нарад поставлено дві справи: 1) упорядкування церковно-релігійного життя на Холмщині і Підляшші — і 2) вибір Тимчасової Церковної Ради. Предсідником наради був емеритований суддя Антін Павлюк з Холму, секретарем Володимир Косоноцький з Холму, колишній довголітній начальник канцелярії Української Парляментарної Репрезентації у Варшаві, безперечно один з найзамітніших і найбільше конструктивних діячів на церковному відтинку. Він теж був референтом і автором проекту резолюцій зїзду. Після його реферату й відчитання ним резолюцій, відбулася над дискусія, й опісля прийнято резолюції з деякими суттєвими і редакційними поправками.

Ці рішення у формі резолюцій такі:

1) Відновити в усій давній величі зруйноване церковне життя на терені предавнього холмського єпископства.

2) Просити нинішнього канонічного зверхника Православної Церкви на Холмщині і Підляшші Його Блаженство, Блаженнішого Митрополита Діонізія, перенести свій осідок до Холму як осередка Церкви.

3) Вернутися до давніх традицій повної згоди, єднання й спільного соборного вирішування усіх церковних справ.

4) До часу упорядкування церковного життя і скликання Собору створити Тимчасову Церковну Раду при правлячому епископі з осідком у Холмі з представників духовенства й мирян.

5) З хвилиною доручення цих постанов зїзду Його Блаженству — усі справи, що звязані з церковним життям на Холмщині і Підляшші, вирішуються Митрополитом у тісному порозумінні з Тимчасовою Церковною Радою в Холмі, а це з огляду на зміни, які під цю пору мають місце.

6) У Холмі при епископській катедрі слід відкрити вищу духовну школу з українською мовою навчання.

7) Для розбудови релігійного православного життя в Холмській епархії зосереджуються в Холмі всі потрібні культурно-освітні та добродійні установи, а також емеритальна каса, музей, бібліотека, видавництва, друкарня і т. п.

8) Матеріяльною підставою нормального істнування холмської катедри та парохій стане усе рухоме й нерухоме майно Церкви, що було її власністю в 1914 р. і те, що вона придбала після світової війни.

9) Вогнищем православного релігійно-аскетичного життя і національної української культури повинні стати: реорґанізований яблочинський мужеський манастир та відновлений жіночий манастир у Турковичах.

10) Звернутися до Його Блаженства з проханням:

а) ввести українську вимову богослужбового церковно-слов'янського тексту і

б) затвердити впровадження вже в життя українську мову у метриках та внутрішньому урядованні установ Православної Церкви на терені Холмської Єпархії.

Після приняття цих постанов приступлено до вибору Тимчасової Церковної Ради. Одноголосно рішено, що Тимчасова Церковна Рада складається з 10 осіб: 5 від духовенства і 5 від мирян з правом поповнення. До Ради вибрані: о. о. Іван Левчук, парох з Монятич, пов. Грубешів, теперішній адміністратор Православної Церкви Холмщини і Підляшша, Ігор Кикіц, парох і декан у Холмі, Володимир Мархева з Холму, Григорій Метюк, парох і декан у Грубешові та Йосиф Цекан, з мирян: Олександер Рочняк із Замістя, Семен Любарський, бувший посол до сойму і народній учитель в Скриличині, пов. Грубешів, ЛевРябчук, церковний староста у Холмі та Петро Доманчук, укінчений богослов у Холмі. Особовий склад Ради та її число пізніше підпали деяким змінам. Число членів збільшено до 16, бо до істнуючих шести деканатів (Біла, Володава, Холм, Грубешів, Томашів і Білгорай) прибули два нові деканати (другий грубешівський і в Замісті). Тому, що така численна організація не могла постійно і справно урядувати, вибрала Рада окреме Церковну Управу, що мала заступити на терені Холмщини і Підляшша колишню варшавську консисторію. До Церковної Управи ввійшли: о. адміністратор Іван Левчук як голова, о. Ігор Кикіц, о. Володимир Мархева, Семен Любарський і Володимир Косоноцький як члени та о. Микола Малюжинський, парох і декан в Томашеві і Олександер Рочняк як заступники. Склад Тимчасової Церковної Ради і Церковної Управи затвердив тоді ще урядуючий митрополит Діонізій постановою з 16. листопада 1939 р., що теж прийняв до відома і благословив тоді оці постанови Холмського Церковного Зїзду. Постановою з тієї самої дати митрополит Діонізій призначив о. митрофорного протоерея Івана Левчука адміністратором Православної Церкви на Холмщині і Підляшші, іменуючи його одночасно протопресвітером. Та в номінаційній грамоті не означено подрібно компетенції адміністратора, що дало притоку до різних непорозумінь і конфліктів та обмежило його конструктивну працю.

Таким чином зложено першу установу, що по двадцяти роках польського поневолення мала зайнятися відновою й реорґанізацією Православної Церкви на Холмщині і Підляшші у змінених нових обставинах. У значній мірі це досі і зроблено — що можна було зробити, про що згадаємо ближче в чергових статтях.

Вертаючись до цих постанов Зїзду зазначуємо, що вони засадничо не зривають з довоєнним станом, якщо йде про керму Церкви. Цього врешті з церковно-канонічних причин не могли зробити. До певної міри революційною постановою є виразне домагання привернення засади соборности у житті Православної Церкви яка була колись її історичною основою, признаною навіть у Внутрішньому Статуті Автокефальної Православної Церкви у б. Польщі, та що її в дійсности майже не виконано. Інша річ, чи така засада корисна для самої Церкви, чи навіть шкідлива. Цього засадничого питання не беремося тут вирішувати на основі історичного досвіду і порівнань з другими християнськими Церквами, головно найбільше суцільною і здисциплінованою католицькою Церквою. Це предмет для окремої широкої студії. На цьому місці треба лиш завважати, що провідною думкою постанов Зїзду було надати Православній Церкві український національний характер, хоча не підчеркнено виразно й зовсім недвозначно найважнішого — реактивування самостійної холмської епархії. Таке домагання видвигнено щойно дещо пізніше і воно нині є підставою дальших змагань на церковному відтинку.

Д-р Степан Баран.

*) Гл. »Краківські Вісті« чч. 30, 31, 32, 34.

чили, що урядові залежить не на зміні відносин, тільки на українській компромітації за кордоном. М. Галущинський відчув глибоко обман, що його допустився супроти нього полк. Славек.

Чергова спроба польсько-українського порозуміння, відома під назвою „нормалізації", ще яскравіше підкреслила вищезгаданий знаменний підхід польського уряду та польського громадянства.

Бельґія - Голяндія - Люксембурґ

II. ГОЛЯНДІЯ або **Нідерляди** — 34.186 кв. кільом., біля 8 міліонів населення. Кольонії (про це окремо) в східніх і західних Індіях, та південній Америці й Океанії — 2,026.767 кв. кільом.; разом з кольоніями має 2,060.953 кв. кільом. та біля 56 міліонів населення. Одна з найбагатіших країн Европи.

Голяндія займає найвищу межу середньо - европейського низу. Це одна з найцікавіших країн Европи, бороniться перед заливом морських хвиль тільки невгнутою, впертою й безнастанною працею мешканців, бо **1/3 країни лежить низче морського плеса.** Ця частина поверхні країни відгороджена від моря **штучними гатями,** що сполучують і скріплюють надбережні піскові надми.

Дельти рік, що перепливають Голяндію, (Рен, Моза, Скальда), також **вищі від позему ґрунту** і також мусять бути загороджені гатями. Притому, підчас припливу моря треба їх загороджувати від моря шлюзами і тільки підчас відпливу моря,

Населення Голяндії — одне з найбільш роботящих та енерґійних в Европі. Тільки завдяки цій незломній енергії може втримати країну в безнастанній боротьбі з заливаючим її морем, а навіть відзискати назад затоплені колись морем простори.

Перед 300 роками голяндці славились у світі як здобувці нових, невідомих країн та основники великих кольоній. Вони й заложили найбільше місто світу — Ню-Йорк.

Населення говорить **голяндською** мовою, що належить до ґерманської ґрупи. Релігія **протестантська.**

Краєвид Голяндії дуже характеристичний. Це цікаве для читачів, зокрема тепер, щоби мати картину, в яких умовинах приходиться діяти німецькій армії на суходолі. Уявімо собі **густу мережу високих там,** що ними замкнені корита рік та ціла низка **каналів.** По цих тамах летять бистрі поїзди, а сильні голяндські коні стариннім звичаєм тягнуть величезні дараби та крипи, навантажені товаром. Кілька метрів низче цих гатей, тягнуться управні ґрунти, передусім родючі пасовиська, т. зв. марші. Всі вони низче позему моря, тому то морська й річна вода постійно підсякає і її треба випомповувати **вітряками,** що їх безнастанно обертає постійний вітер від моря.

Відсутність у Голяндії камінного вугілля не дала змоги розвинутись промислові. То ж головним багатством країни є **годівля худоби, городництво й заморська торговля.** Головно годують там дуже молошні, добре вам відомі **голяндські корови** (т. зв. гелендерки, фризи). Продукція молока, масла, сира приносить поважні прибутки.

Цілі поля засаджені тульпанами та гіяцентами, що їх плекається на продаж, в морі ловлять багато знаменитих **голяндських оселедців.**

Заморська торговля Голяндії — величезна. Її торговельна фльота втримує постійну сполуку з кольоніями на Маляйських островах та з Америкою.

Найбільше місто Голяндії — **Амстердам** (біля 850.000 населення), м. **Ротердам,** велика торговельна пристань Голяндії, одна з важніших в Европі (біля 700.000 мешканців), відоме нам незабутньою трагічною для нас подією з травня 1938 р. Столиця країни — **Гаґа.**

Голяндія — конституційна, наслідна монархія, королівство. Конституція від 1814 р., змінена востаннє 1917 р. Парлямент двопалатній. **Державні коліри** — червоно-білий - голубий. Герб — жовтий лев з короною, з мечем і стрілами на голубому полі.

Минуле Голяндії — розкішне й славне. Щодо самої історії Голяндії, починаючи від другої половини минулого століття, то треба згадати, що по смерти (21. 6. 1884) престонаслідника Олександра, останнього мужеського нащадка ораньсько-нассавського дому, змінено в 1887 р. конституцію та встановлено наслідство. Колиж помер його батько Вільгельм III, 23. 11. 1890, володаркою стає його дочка, **Вільгельміна,** покищо під реґенством її матері, Емми. — Але вже в 1898 р. перебирає володіння та одружується в 1901 р. з **Герцоґом Гайнріхом цу Мекленбурґ-Шверін.** Вона володіє й досі. Її дочка, наслідниця престола княжна Юлія, одружилася перед кількома роками з князем **Бернардом,** з німецького княжого роду. Підчас світової війни Голяндія зберігала строгу невтральність. Але на всякий випадок воєнний стан у країні введено вже 31. липня 1914 р.

При нагоді не від речі буде згадати, що в голяндському місті **Дорні,** живе від листопада 1918 р. бувший **німецький цісар, Вільгельм II.**

Армія достосована вишколом і вирядом до модерних вимог. **Фльота невелика. Твердині** країни, як такі знесені засадничо в більшості законом з 1874 р. Головна, модерна й сильна оборонна лінія на сході спирається на довгій на 9 миль **„Новій голяндській водній лінії". На випадок війни ця лінія має затопити країну.** Прибіжищем стає твердиня Амстердам, що може вмістити цілу армію. **Прибережні укріплення** істнують.

III. ЛЮКСЕМБУРҐ — стара, німецька династична країна, від бельґійської революції 1839 р. поділена на 1) **Велике князівство Люксембурґ** (про нього й будемо говорити) та 2) **Бельґійську провінцію.** Невтральна держава, 2,586 кв. кільометрів, біля 300.000 населення, що є в більшості **німецьке й католицьке.** Північна частина горúста, південний склін Арденів, півден. врожайна, багата вином, овочами, худобою, залізом, каміньоломами. Сильно розвинений залізний промисл. Залізниць — 525 кільометрів.

Люксембурґ, на підставі подібної до бельґійської конституції, зміненої 15. травня 1919 р., є конституційною монархією, що від *1907 р. є наслідною* також у жіночій лінії пануючого дому князів Нассав. **Законодавчим орґаном є палата послів,** що складається з 48 безпосердньо вибраних послів. Ві,д 1919 р. мають і жінки активне й пасивне виборче право. **Уряд** має президента та 5 ґенеральних директорів. **Державна рада** має 15 членів, що їх призначує Великий Князь. Урядова мова французька. До 1919 р. Люксембурґ був у митній унії з Німеччиною. Плєбісцитом з 1919 р. вирішено господарське зединення з Францією. Але вже в 1922 р. змінено це рішення, і від 1. квітня 1922 р. Люксембурґ є в митній і монетарній унії з Бельґією.

Столиця — Люксембурґ, також назва, що й країни. Між 1815—66 р. велика твердиня німецького союзу.

Державні коліри — червоний-білий-голубий.

Герб — на біло-голубому тлі, червоний лев з короною.

Збройна сила: 1 сотня жандармерії (3 старшин, 170 мужви), 1 сотня добровольців (6 старшин, 289 мужви).

Новіша історія країни: По розвязанні Німецького Союзу в 1866 р., проголошено Люксебурґ 11. травня 1867 р. невтральним, а пруські війська покинули твердиню. Тодіж проголошено й **персональну унію** з Голяндією, що скінчилася зі смертю голяндського короля Вільгельма III., 23. 11. 1890 р. Від тоді волдіє там дім князів нассавських. З вибухом світової війни, 1914 р. німецькі війська обсадили країну вже в перших днях серпня. **(—ий)**

—o—

Значіння Нарвіку

Норвежська пристань Нарвік лежить у північно-західній провінції Норвеґії Нордлянд, у внутрішній частині Офотенського фйорду. Число мешканців Нарвіка досягає 10 тисяч душ. Значіння Нарвіка зросло особливо після збудовання ляпляндської залізниці в 1903 р. Це найдальше на північ висунена залізниця в усьому світі. Вона — відома під назвою офотенської — обєднує Нарвік із шведським портом Люлео на березі Ботнійського заливу, проходить через найважніші шведські райони, де добувають залізну руду: Кіруну, Едліваре і Люоссавару. В зимову пору Нарвік одинокий порт, через який можна вивозити залізну руду в західну Европу. Шведські порти на побережжі Ботнінського заливу в зимі замерзають, а Нарвік, завдяки теплим струям Ґольфштрому, що перепливають здовж Норвеґії, не замерзає цілу зиму і тимто має велике значіння для плавби в зимі.

Електрифікована залізниця Нарвік — Люлео одношляхова. Пропускна спроможність її становить більше ніж 7 міл. тон вантажу річно. В 1938-39 р. через Нарвік вивезено 63% всієї шведської руди, а через порт Люлео тільки 25%. У перші місяці війни в Европі вивіз руди з Нарвіка зменшився. У січні ц. р. вивезено 268 тис. тон супроти 480 тис. тон за відповідний період минулого року. У лютому ц. р. тільки 91 тис. тон супроти 457 з лютого минулого року. З грудня 1939 до лютого 1940 вивіз руди в Німеччину зменшився приблизно на 63%. Труднощі вивозу руди з Нарвіка лежали в тому, що в дуже вузькій трьохмилевій смузі територіяльних норвеж. вод не могли курсувати великі транспортні кораблі, бо глибина моря в цих прибережних місцях була недостатня. Тимто вивіз руди відбувався кораблями меншими, що їх водотонаж доходив ледви до 5—6 тис. тон. Пристань Нарвіка знову ж показалась замала та недостатня для швидкого навантаження великої кількости таких кораблів. Тому шведський концерн Ґренсберґ, що має більшість шведських рудників у своїх руках почав будівництво нової пристані в Нарвіку. Вона призначена головним чином для вивозу лісу з Швеції й Фінляндії і повинна значно розвантажити основну добре устатковану нарвікську пристань, яка зможе вантажити тільки руду. Пропускна спроможність нарвікської пристані шведські специ обчислюють на 8—9 міл. тон щороку. Стратеґічне значіння Нарвіку лежить в його вигідному розташуванні і зручному сполученні зі Швецією. Його легко можна боронити від нападу з моря завдяки покрученій лінії берегу. Зі суші Нарвік бережений гірськими пасмами, які не допускають великих воєнних операцій в цьому районі.

Німеччина у війні

III*)

Позиція жінки в нац.-соціялістичній державі визначається сьогодні, як від сімох літ двома критеріями: особливою природою жінки і добром нації. Речі ці гармонійно повязані. Завдання які назначує німецькій жінці нац.-соціялістична держава в імя добра німецької нації, вповні згідні з окремими питоменностями жіночої природи й її душі. Немає окремого жіночого руху а організацію жіноцтва в Німеччині, не можна розглядати окремо від організації цілої партії і нації. Роля жіночої організації в Німеччині виключно доповнююча. Сьогодні у час війни мусить перебрати на себе жінка деякі функції мужчини. Сьогодні часто стрічаете жінок, що розносять листи, або контролюють білети в залізницях, але це тимчасове і викликане конечністю. Функції ці для жінки непідхожі і шкідливі. Призначення жінки інше. Воно очеркується словами **матір і виховання** дітей. Цею засадою визначується відношення жінки до мужчини. З нього теж випливає висока гідність і позиція, якою втішається сьогоднішна жінка в Німеччині. Крім того говорила прелеґентка про деякі спеціяльні воєнні ділянки праці німецької жінки (Червоний Хрест і ін.). В дискусії забирали голос жінки учасниці курсу, що цікавилися зокрема проблемою материнства в Німеччині.

Тоді, коли ціла нація змагається у війні, осторонь не може стояти теж молодь, — говорив ген. Фоґт. Прелеґент подав цілу схему організації молоді в Німеччині та обговорив докладно зокрема її працю в часі війни. Деякі дрібні на позір та не менш важні акції не могли б просто бути проведені в життя без допомоги молоді. (Збірка зимової помочі, збірка старих річей, допоміжна служба в різних установах, тощо).

Н. С. Ф., як організація добродійного характеру має теж у війні свої окремі завдання, її помічна роля при таких акціях, як нпр. переселення є загально відома. Здається, що нема українського читача по цей бік Сяну, що не стрінувсь би з цією установою.

На культурні теми говорив мін. директор проф. д-р Менцель. Всупереч твердженням багатьох людей за кордоном уважає прелеґент, що німецька наука в останніх літах далека від усякого декадентизму. Вона стала тепер тільки направду німецькою. З німецької науки усунено шкідливі закордонні впливи, що розкладали німецького духа. Що німецька наука не підупала, вказує хоч би зріст числа чужинців, що студіюють в Німеччині. Їх сьогодні понад дві тисячі. Попри це німецька наука може похвалитися в останніх літах значними успіхами. Але треба зазначити, що вона працює виключно під кутом потреб нації. Прелеґент згадує відомого проф. Гайнкля, якого тип літака, тої самої назви, здобув собі в сьвіті загальне признання.

Але німецька наука має ще виховну ціль. Тип інтелектуала не є сьогодні німецьким ідеалом. Німці не є вже сьогодні тільки нацією поетів і мислителів (Діхтер унд Денкер). Німецькі учені, таксамо, які і ті, що студіюють, покликані і на інших ділянках служити нації, та доказувати свою моральну вартість. Сьогодні на фронті багато студентів, велике їх число згинуло в польській кампанії. Там впало теж двох ректорів високих німецьких шкіл.

В рямках викладів на наукові теми говорив ще начальник Клемпе про організацію „Крафт дурх Фройде" на фронті і в лічницях. Завдання цієї організації, постачання раненим і воякам на фронті відповідної літератури та підготови всяких можливих розривок.

Стільки що до рефератів.

В рямках курсу були ще зорґанізовані інші імпрези, нпр. оглядання деяких установ (НСФ, уряду прохарчування), їзда довкруги міста, прогулька до Почдаму, під змаганнях, оглядання фільму „Мікельанджельо", та оглядання олімпійського стадіону, олімпійського села в Дебеpіц та піхотної школи, що в цьому селі має свій осідок. В Деберіц переведено в приявності учасників полеві вправи, з гострим стрілянням (наступ і оборона в рямках одного куріня) та з ужиттям всіх родів зброї. Ці вправи дали учасникам дійсний посмак боєвої справности німецького вояка.

Організація курсу гарна. Як підчас рефератів, так і в приватних розмовах відчувалося усю особливість ситуації, що її тепер переживає німецька нація. Пятно війни видне на кожній ділянці життя цього народу. При тому маркантне переконання кожного референта про слушність справи та вперта воля перемоги.

Те, що кидається кожному зовнішньому обсерваторові в очі, то організація цілого суспільного життя, що все тепер наставлене на воєнні цілі. Що зроблено в тій державі впродовж останніх семи літ, це мусить родити в кожного чужинця подив. Під оглядом здібности організувати життя (Західний Вал), переводити кожне завдання основно і вперто і мати довіря до проводу і його слухати, в тих справах може нація ця направду імпонувати.

Можна б тут дати точку, якби ще не українська сторінка курсу. Якто, говорено теж там про нас, подумає заінтриґований читач? О ні, мушу Вас розчарувати. Тут тепер про нас загалом нічого не говориться. А я маю на думці отсю українську сторінку курсу, яку українські учасники курсу самі створили. Українців було там шістьох. Трьох з Берліна, двох з Відня, один з Праги. Побажаним є, щоб в таких імпрезах більше українців брало участь. З одного боку можна почути цікаві речі від компетентних в сьогоднішній Німеччині людей і близче з ними познайомитись, з другої, немає кращої нагоди, де б можна в скупченні знайти представників стільки націй, що на таких імпрезах. Маючи до діла в той спосіб з цілим майже світом, зразу можна провірити, що про нас в найдальших його закутинах думають та нераз спростувати поставле завдяки ворожій нам пропаґанді уявлення чужинця про Україну Впродовж Берліном, осідку Фридриха Великого, участь в спортовій палаті на совгарських двох тижнів тревання курсу мали ми нераз нагоду про це переконатися. Притому показалось, що в загальному світ про нас далеко більше знає, ніж це ми самі нераз думаємо. В кожному разі не було випадку, щоб хтось з поміж тих представників 37 націй про нас взагалі не знав. Нагомість майже правилом був завжди запит про те, з якої частини наших земель походите, себто розрізнення окупацій і образ загального нашого положення в такого чужинця в загальному ясне.

Може це декого здивує, але показалося, що розмір найкраще в українських справах поінформовані західньо - европейські народи, а з поміж них зокрема голяндці, данці, шведи, норвеґи та бельгійці. Показується, що там великий відгук знайшли деякі наші протипольські акти, а також зокрема у голяндців смерть сл. п. Евгена Коновальця. Один голяндський журналіст впевняв мене, що від Ротердаму зацікавлення українськими справами в Голяндії дуже зросло, а ступінь українознавства розмірно великий. Міряючи по орієнтації в наших справах у мойого співрозмовця, треба було з ним рішуче погодитися. В тих країнах для пропаґанди української справи причинилась зокрема українська кооперація.

Зате наші близькі сусіди в Балкану знають про нас розмірно небагато, а якщо знають, то погано. Там найбільше сліdні впливи ворожої нам пропаґанди.

Українець, що з одного боку глядів на небувалі німецькі успіхи і організаційні здібности і з другого боку стверджував зацікавлення нами у цілому майже світі, мав поважні причини до рефлексій. Бо чи є в нас направду зрозуміння того, якою мусить бути нація та на які діла вона мусить бути спосібна, щоб здобути собі право на власну державу, а з другого боку, чи відповідно до позиції, яку в очах світа ми вже сьогодні займаємо, робимо все, щоб в важких днях всенаціонального змагу і впертої боротьби за істнування на цій землі, свою карту у відповідний час успішно виграти і до цієї розвязки вже сьогодні підготовитись?

М. П.

*) Гл. »Краківські Вісті« чч. 37 і 38.

Стратеґічне значіння Норвеґії

„Стратеґічне значіння Норвеґії для ведення війни Німеччини проти Англії, зосереджується головно на двох надберіжних місцевостях Ставанґер і Берґен. З обидвох місць віддалення для німецьких повітряних і морських сил до Скапа Фляв і шотляндської промислової округи є ледви на половину таке велике як з оперативних баз Сильт, Гельґолянд і Вільгельмсгафен.

Для повітряної війни таке скорочення віддалення має надзвичайно велике значіння. Німечина досі не могла вислати проти Англії своєї сильної повітряно-бомбової фльоти й використати її до масової атаки, бо було завелике віддалення. Частина німецької повітряно-бомбової фльоти призначена тільки спеціяльно до близьких атаків. І хоч Німеччина вправді розпоряджає велитенською фльотою бомбовиків, то всежтаки внаслідок несподівано швидкого розвитку англійської протилетунської оборони, ця фльота до масової атаки могла невистарчати. Але з хвилиною, коли летунські бази Ставанґер і Берґен влучити до німецьких вихідних точок, тої скорочена на половину віддаль дає німецькому летунству велитенські можливости й ледви чи найдеться сила, щоб німецькі бомбові машини могла не то що спинити. але їм бодай частинно в нападах перешкодити.

Значіння Ставанґер і Берґен під морським оглядом полягає в тому, що Німеччина здобуває співконтролю над „прогалиною" між англійськими шотляндськими островами і норвежським побережжям. Через цю прогалину можуть тепер німецькі воєнні кораблі, піддержані летунством, перепливати на Атлянтійський океан та поважно загрожувати Англії зі західного крила і тимсамим поставити під знаком запиту англійські заморські шляхи. Тимсамим Німеччина могла б свою протиблокаду проти Англії сильно загострити. Одночасно могла б улекшити власну блокаду, бо можна сподіватися, що Німеччина вповні використає ці шанси, що їх створюють заняті бази на норвежському побережжі, щоб знову зорганізувати свою заморську торговельну комунікацію. Досі німецькі торговельні кораблі в поворотній дорозі до дому мусіли продиратися через „коридор" норвежської тримилевої смуги територіяльних вод. Що більше, Німеччина може схоче навіть підняти знову свою експортову комунікацію через Північне море, організуючи конвої.

Це є наймаркантніші стратегічні користи Норвеґії для Німеччини.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ТРАВЕНЬ

17. Пятниця — Пелягії
18. Субота — Ірини мч.
19. Неділя — О розсл. Йова

— ДОШКУЛЬНА ЗИМНИЦЯ. Неласкава цьогорічна весна спізнилась і сонце хоч світить та не гріє. Ледви декілька днів було відрадніших і знову випала студінь. Хоч зацвіли сади, зазеленіли деревини, то повіяло таким холодом, що до кості проймає. Та потішмо себе, що після смутку приходить радість, а після студені тепло і хоча весни правдивої може вже й не буде, за це буде скоро літо і то мабуть гаряче, бо теплота у році звичайно вирівнюється. Теперішня зимниця це звичайна поява у той час: т. зв. »айсменери« по нашому св. Єрмії. »Як на Єреміє повіє то й снігом посіє« — каже пословиця. І посіяло, ніби білим пухом по свіжій весняній зелені.

ЗМІНА ДОМІВКИ РЕДАКЦІЇ. З днем 14. травня ц. р. Редакція нашого часопису перенеслася з домівки при вул. Кармелітській 34 на вул. ОЖЕШКОВОЇ 7, до будинку, де міститься й друкарня Видавництва. При вул. Кармелітській залишається лише Адміністрація часопису та Дирекція Видавництва. Просимо всіх наших співробітників надсилати листи і дописи лише на цю нову адресу: „Краківські Вісті", КРАКІВ, ОЖЕШКОВОЇ 7, Число редакційного телефону 104-81.

ПОВІДОМЛЯЄМО всіх Вп. Громадян, які зголосилися на мужів довіря Українського Видавництва, що вкоротці дістануть від нас відповідні письма та вказівки.

— УКРАЇНСЬКА ЦУКОРНЯ У КРАКОВІ. Дня 14. ц. м. відчинено у Кракові нову українську цукорню при вул. Страшевського. Цукорня розмальована в українському стилю мистцем Гординським робить незвичайно культурне враження. Устаткування домівки відповідає усім вимогам естетичного смаку й може бути дійсним тихим закутком для милої зустрічі та гутірки своїх, що скитаються по різних чужих льокалях.

— ТАРИФА ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ У ҐЕНЕРАЛ-ҐУБЕРНАТОРСТВІ. Виділ праці при Ґенерал-Ґубернаторстві в Кракові устійнив одну тарифу для всіх працівників, що заняті у державних та публичних установах Ґенерал-Ґубернаторства. Це відноситься до державних підприємств, громадських урядів, монополів, залізниць, пошт і т. д. Подробиці подані докладно у Вістнику розпорядків Ґенерал-Ґубернаторства. Тарифа ця обовязує від дня 1. липня ц. р.

— ВИЛИВИ ЕВФРАТУ Й ТИГРУ. З Риму подають відомість, що надійшла з Баґдаду, про повінь у долині Евфрату й Тигру. Повінь ця заподіяла величезні втрати. Вся долина поміж тими ріками під водою. Залізничі потяги приходять з великими перешкодами та опізненнями.

— АДОЛЬФ ГІТЛЕР ОСОБИСТО НАГОРОДЖУЄ ГЕРОЇВ. При здобуванні найсильнішого форту, Ебен Емель та мостів над каналом Альберта, вславились сот. Кох і пор. Віціґ. Фірер Адольф Гітлер особисто припяв їм відзнаку хоробрости на фронті, а саме Лицарський Орден Залізного Хрести, причому підніс сот. Коха до ступня майора, а пор. Віціґа до ступня сотника.

— КИПИТЬ У ІТАЛІЇ. Демонстрації італійської студентської молоді проти Анґлії не втихають. Рим засипаний летючками, на вулицях міста походи. Італійська молодь стала виразником настроїв цілого загалу.

Зі спорту.

Висока трикратна перемога „Сяну"

НІМЕЦЬКИЙ ПЕРЕМИШЛЬ. Сян—Вахт-Баталіон 4:2 (2:1). Українська дружина перемогла по завзятих змаганнях тверду німецьку дружину. Свій успіх завдячує »Сян« знаменитій залозі.

На латинські Зелені свята »Сян« розіграв два нові змагання з німецькими дружинами: з Ряшева і з Перемишля, які теж вирішив високо у свою користь. І так у суботу перед Зеленими святами »Сян« гостив у себе німецьку одинацятку з Поліцай С. Ф. з Ряшева. »Сян« переміг гостей у відношенні 9:0 (4:0).

В неділю на Зелені свята відбулися відплатні змагання між »Сяном« і Вахт-Баталіоном, що знову скінчилися високою програною німецької дружини, бо аж у відношенні 10:2 (6:2). У змагунів »Сяну« видно було не лише волю перемоги, але й добру техніку.

Д-р М. АНДРУСЯК

Історичні нариси

6)

НАЗВА НАРОДУ*)

Подібно як інші народні назви, як от сьогочасне німецьке „Deutsche" як і обговорена вище назва »Русь«, назва »Україна« переходила щодо свого значіння еволюцію. В польській мові та в занечищеній її впливами мові литовсько-руських канцелярій XV—XVI ст. стрічаємо слова »україні« в значінні »окраїні«. Але в томуж таки часі починає процвитати на Придніпрянщині козацтво, що в своїх думах зве свою батьківщину ніяк, як тільки Україною. Чим була Україна в козацькому розумінні, видно це з думи про Івана Коновченка Вдовиченка, що поляг у козацькому поході на ворогів. Назустріч вертаючим з походу козакам виходить його мати й питається про свого сина. Один козак відповідає її, що її син на Україні оженився і взяв він собі жінку багату. Мати втішається цією вісткою, а тоді козак виясноє її, хто це та його жінка багата — Україна. „Ти, мати, не знаєш — говорить він, — що Україна це земля, наша мати, вічно багата, вона горда, бо цареві й королеві голови не клонить та панщини не робить". Отже, в козацькому розумінні Україна — вільна земля; таке значення назви »Україна« поширилося серед усього нашого народу в добі розцвіту козацтва. У своїх піснях і думах виявляв наш поневолений Польщею народ тугу за Україною, за тією вільною землею, що видавалася йому, як виходить зі змісту пісень і дум, нераз далекою. А що вільною була тільки земля заселена козаками, тимто польська урядова назва »Україна« була прикладена тільки до заселених козаками київського й брацлавського воєвідства.

В половині XVII. ст., підчас воєн гетьмана Богдана Хмельницького. Вже тоді в »Описі України« Боплана, що спопуляризував назву »Україна« в західній Европі, зараховано до України крім Придніпрянщини Поділля, Волинь, Галичину, Холмщину, Підляшшя й Люблинщину. В 1657 р. домагався гетьман Іван Виговський від шведів „права цілої старовинної України, або Руси, де бувала грецька віра і де є ще мова, аж до Висли." Українські гетьмани Богдан Хмельницький і Петро Дорошенко вживали для означення нашого народу назви »український« поруч назви »руський«; на приклад Дорошенко писав у 1670 р. до польського сойму про „всі духовні й світські руського православного народу стани".

Колиж від початку XVIII ст. Московщина стала зватися Росією, а до української Гетьманщини царський уряд став прикладати назву »Малоросія«, назву »Україна« зберігав у своїй свідомости народ; виявляв він її у своїй творчости, згадуючи в своїх піснях про славну бувальщину України. Надхнений духом народу Тарас Шевченко проніс у своїх думах грімкий протест проти царського поневолення України; завдяки Шевченковій творчости принялися назви »Україна«, »українці«, »український« серед усього нашого народу. Ці назви не викликують при окресленні нашої національної окремішности такої плутанини, як назви »Русь« і »руський«, приняті в дещо зміненому виді москалями. Ці назви »Україна«, »українці« й »український« закріпилися новою історичною традицією збройної боротьби нашого народу за власну державність на кожному клаптику землі, де сплила українська кров або де заорав український плуг.

РОЗВИТОК КИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

I.

Основною віссю київської держави в X. ст. був т. зв. »путь із варяг у греки«, себто торговельний шлях від Варязького (Балтійського) моря через озеро Ладоґу, річкою Волховю через озеро Ільмень, від так волоками до Дніпра, а ним до Чорного Моря. Вдержати цей шлях у своїх руках та забезпечити йому звязок з південним світом — було головним завданням політики київських князів Олега Віщого (879—914), Ігора (914—945) і Святослава Завойовника (957—972). Вся енергія цих князів була спрямована на Царгород, ключ до Чорного Моря й тим самим торговельного шляху з півночі на південь через київську державу. Супроти воєнних розправ і торговельних договорів з греками на підрядний плян у політиці цих князів сходила справа обєднання славянських племен у Східній Европі.

Навіть усі українські племена до часів Володимира Великого (980—1015) не були цілко звязані з Києвом. Найдавніший наш літопис »Повість временних літ« справді згадує про участь дулібів і хорватів у поході Олега на Царгород, але про дальшу залежність її від Києва не має в цьому літописі ніяких вісток. Війна Ігоря з близчими до Києва деревлянами, що мали свого князя, каже догадуватись, що кожне племя, хоч і признавало зверхність Києва й платило туди данину, задержувало повну самоуправу. Хоча після вбиства Ігоря (945) деревляни втратили цю самоуправу й належали безпосередньо до Києва, все таки Святослав Завойовник рахувався ще з їх окремішністю; він посадив на деревлянське князівство свого молодшого сина Олега, що скоро пішов зі світа, згладжений своїм старшим братом київським князем Ярополком.

Удільне деревлянське князівство після смерти Святослава Завойовника вказує, що дотогочасні київські князі не старалися зносити племінних князівств. Щойно Володимир Великий почав закріплювати владу київських князів над усіми східнославянськими племенами; дотогочасних князів цих племен він усував, як прикл. князя полоцьких кривичів Роґволода. Для України така політика Володимира має окреме значіння завдяки прилученню до київської держави червенської, перемиської та прикарпатських волостей.

Коли доросли Володимирові сини, він пообсаджував ними важніші городи своїх земель. При уділах земель синами не зберігав цілости колишніх територій поодиноких племен. Уділи синам не слід уважати за децентралізацію його влади. Володимир стежив за кожним своїм сином. Коли найстарший його син турівський князь Святополк, зять польського короля Болеслава Хороброго, потуряв прибулому з його жінкою єпископові в пропаґанді латинського обряду на Поліссі, Володимир велів увязнити сина з невісткою і єпископом. Причина того ясна; Володимир, що завів християнство грецького обряду для обєднання всіх племен одним культом, мусів боротися з течіями, що протиділали б змінценню громадян київської держави в один народ.

Старався перетворити свою державу по зразку тогочасних европейських християнських держав. Тимто потреба освіченої боярської верхівки веліла йому забирати дітей чільних бояр на науку. Очевидно, признаючи церкві й духовенству виховну ролю, будував і вивінував церкви (Десятинна церква св. Богородиці в Києві, церква Богородиці в Володимирі Волинському).

*) Гл. »Краківські Вісті« чч. 23, 25, 29, 30 і 36.

600 ФРАНЦУЗІВ ПОПАЛО В ПОЛОН.

= Берлін, 14. 5. — При пересуненні німецьких становищ на полудні від Саарбрікену дісталося в німецький полон 600 французів. В одному бою біля Мо на півночі від Мосіє німецькі альпейські стрільці забрали в полон 300 вояків, здебільша анґлійців.

—о—

Мапи Рурщини в голяндському штабі

= Берлін, 14. 5. — Що голяндський протест на німецький меморіял неповажний, це потверджують вимовно нові документи великого значіння. Після вмаршу німецьких військ в Арнгайм один німецький старшина найшов у домівці штабу одної голяндської армії 32.000 мап Німеччини. Йде тут про відбитки німецьких мап, з поясненнями на беріжках в голяндській мові. Всі мапи вказують, що голяндський штаб підготовляв вмарш голяндських військ, очевидно у співпраці з французькими й анґлійськими військами в німецьку промислову округу в Рурщині, з найдокладнішими заподаннями в цих мапках. На них означено головні дороги й військові обекти.

Договір між СССР та Югославією

= Москва, 13. 5. — З Москви повідомляють, що між Совітами і Югославією підписано остаточно торговельний договір і договір про корабельну комунікацію. Далі підписано протоколи про створення торговельних взаїмних представництв в обох державах, умову про товаровий обмін і спосіб платности. Договір підписано на 1940-41 рік.

—o—

Югославія заперечує

= Білгород, 13. 5. — Урядові югословянські круги заявили, що повідомлення югославянського часопису »Словенскі Дом«, немовби Совіти піготовляли підписання мілітарного союзу з Югославією, Болгарією і Туреччиною не відповідають правді та є видумані. Згаданий часопис крім цього запевняв, що Москва остерігла Анґлію, Францію, Італію і Німеччину, що не стерпить нападу на якунебудь державу на Балкані.

—o—

Одинокий під сучасну пору український дитячий часопис

„Малі Друзі"

і дитяча бібліотека

„Моя Книжечка"

повинні опинитися в руках кожної української дитини Підляшшя, Холмщини, Посяння Лемківщини та еміґрації.

ОГОЛОШЕННЯ

Комісарська Управа Фірми Краків, Ринок число 30.

ЯКІВ ҐРОСС

поручає українській клієнтелі порцеляну кришталі лямпи

Дрібні оголошення

КОРМЕЛЕЦЬКІ ЗІНА і СТЕПАН відізвіться. — Хто знавби де находяться, прошу подати адресу Краків, Ожешкової 7, друкарня. — Ніна і Гриць.

Лободзінська Марія, Анна Липа зі Стрілиськ пов. Бібрка відізвіться — просять Шуробура і Вовк і Дичок: Bad grund (Horv) Winterberg.

Пошукую свого брата Івана зі села Висоцько Вижне пов. Турка. Йосафат Різак, Ватенштедт іб. Бравншвайґ Вонляґер 32/75.

Степан Бук, син о. Володимира Бука, просить знайомих із Золочева подати адреси: Stefan Buk Dolmetscher, Stalag VI A. P Ü, Hemer i (Westf).

Проситься еміґрантів товмацького повіту, а передусім з околиць Нижнева, зголосити свої адреси до »Краківських Вістей« в цілі відшукання друзів, що останньо покинули рідну землю.

Пошукую інструкторки до дівчинки II кл. ґімн. з початками фортепяну — о. Гарасовський, Себечів, п. Белз - Грубешів.

Хто чувби щонебудь про Д-ра Карла Коберського, повідомить жінку до адміністр. »Краківські Вісті«. 2-3

Д-р Попович Мирослав, приймає в хворобах жіночих і дитячих щодня пополудні — Ярослав, вул. Сєнкевича 3. 2-3

Цукроварня в Переворську прийме двох кваліфікованих пекарських помічників, голоситися: Консум цукроварні в Переворську. 2-3

Володимир Микитка з Медики пошукує своїх знайомих. Прошу писати на адресу: В. Микитка, Ватенштедт іб. Бравншвайґ, Ляґ. 23/47. 2-2

Пошукую свого друга Андрія Ваცяка, Степан Мудрик, Ватенштедт іб. Бравншвайґ, Ляґер 23/47. 2-2

Пошукую сестру Марійку з Мартинова, Богдан Ткачук, Ватенштедт іб. Бравншвайґ, Ляґр 23/47. 2-2

ПОДАННЯ І ПРОХАННЯ

та інші переклади на німецьку мову, виконує: А. Терлецька і А. Терлецький — Краків, вул. Фльоріянська 55. Христіянська фірма.

КОМІСАРСЬКА УПРАВА
АПТИКИ
„Під Золотою Короною"
КРАКІВ, ГОЛ. РИНОК 22.
поручає: »крем краси«, краєві та закордонні специфіки, перевязочний матеріял.

ЗАХАРІЯ БОСАК СИНИ
крамниця з залізом
КРАКІВ, вул. Купа 6.

КОМІСАРСЬКА УПРАВА
Аптики „Під Ескуляпом"
КРАКІВ, СВ. ҐЕРТРУДИ 1.
поручає краєві та закордонні специфіки, перевязочні матеріяли, косметичні вироби.

БРАТТЯ БОСАК
СКЛАД ЗАЛІЗА
КРАКІВ, вул. св. Вавжиньця 29.

Технічне знаряддя найдешевше купиш у фірмі **„ЗЕНІТ"**, КРАКІВ, ВЕСТРІНҐ Ч. 6.
Українська Комісарична Управа.

Адвокат
ЯРОСЛАВ ПАДОХ
переніс канцелярію
на вул. Фльоріянську 15/II. п.

Гуртівня шкіри ф-ми КІНСТЛЄР і Сини
Краків, вулиця Дітля ч. 44.
в Українській Комісаричній Управі — поручає шкуру різного роду — тверді та мякі.

Фірма „ІНТРОЛІҐАТОР"
Спілка з обм. відп.
КРАКІВ, вул. Баторія 1. Тел. 180-55
виконує всякі переплетничі та ґалянтерійні праці.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Ґенерал-Ґубернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Proboiem".Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukania Dziennikowa". Kommissarische Verwaltung. Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79